

Koronan vaikutukset kunnan rahoituspohjaan vuonna 2020 ja vuosien 2021-2022 talousarviosuunnitteluun

41/09.00/2020

KH 01.06.2020 § 146

Asian valmistelija: Merja Olenius, kunnanjohtaja.

Kunnan verorahoitus koostuu kunnan saamista verotuloista ja valtionosuuksista. Ne muodostavat valtaosan kunnan tuloista. Koronaepidemia on heikentänyt vuonna 2020 taloudellisia ennusteita koko maan ja maailmantalouden tasolla. Kuntien kustannukset eivät ole vähentyneet, mutta tulovirta on heikentynyt. Lomautusten ja vientisektorin vaikeuksien ennakoitaan pahenevan syksyä 2020 kohti.

Kunnan käyttämän veroennustekehikon päivitys perustuu eri ennustelaitosten viime aikojen ennusteisiin talouden kehityksestä ja koronakriisin vaikutuksista siihen. Vihriälän professoriryhmän 8.5. laadittu raportti on muun muassa huomioitu. Arviot vaikutuksista talouskehitykseen riippuvat siitä, miten nopeasti talouden sulkutoimia voidaan lieventää. Talouden kasvun hidastuminen ja taantumien mahdollisuus on yhä todennäköisempää.

Veroennuste 2020-2023

Kunnallisveroennusteen taustaoletuksena on, että Suomen BKT laskee reilu 7 % kuluvana vuonna ja kasvaa maltillisesti noin 1 % ensi vuonna. Ennusteessa on huomioitu toteutuneet verotilitykset toukokuuhun 2020 asti, Verohallinnon tiedot maksuunpantujen ennakoverojen kehityksestä 15.5 sekä verovuoden 2020 veroprosentit, että lopulliset tiedot verovuoden 2018 verotuksesta. Myös lopulliset väestötiedot vuodelta 2019 on huomioitu. Lisäksi on huomioitu palkkojen, eläkkeiden, työttömyysturvakorvausten sekä muiden veronalaisten sosiaalietuuksien muutokset verovuodelle 2019 ja perustuvat Verohallinnon tulokehitystilaston tietoon (11.5.2020). Tilasto perustuu tulojen maksajilta saatuihin ilmoituksiin vuonna 2019 maksetuista suorituksista.

Veroennusteen suurimmat epävarmuudet liittyvät koronaviruksen uudelleen leviämiseen ja tämän vaikutuksiin kuntien verotuloihin. Vaikutukset näkyvät viiveellä kunnallisveron ja yhteisöveron heikompana tuottona. Osa tästä heikennyksestä tulisi työllisyyden, ja sitä kautta palkkasumman, aiemmin oletettua heikomman kehityksen ja yritysten oletettua heikomman kannattavuuden myötä. Kuluvan vuoden palkkasumman arvioissa taustaoletuksena on, että lomautusten piirissä on yli 500 000 henkeä ja akuutin kriisin kesto olisi noin 4 kuukautta. Ensi vuoden palkkasumma

kasvaa maltillisesti 1,8 % oletuksena, että lomautetut palavat töihin, mutta samalla tänä vuonna kasvanut työttömyys jäisi osittain pysyväksi. Työttömyysturvaetuudet kasvavat kuluva vuonna arviolta noin 42 % lomautusten ja irtisanomisten takia.

Ansiotuloista tehtävien vähennysten osalta on palkkatulojen romahtamisen lisäksi huomioitu lisääntynyt etätyöskentely. Näin ollen tulojen vähennykset kasvavat hieman samalla kun matkakuluvähennys laskisi. Perusvähennyksessä, ansiotulovähennyksessä ja erityisesti työtulovähennyksessä on huomioitu lomautettujen laajan kirjo. Viimeisimpien tietojen mukaan lomautettujen piiriin kuuluisi tasaisesti joka ansiotuloluokkiin kuuluvia ihmisiä.

Tilitysennusteissa on huomioitu myös eduskunnalle annettu HE 33/2020, joka koskee yritysten verojen maksujärjestelyn ehtoja, ja siihen liittyvien Verohallinnon menettelymuutosten vaikutukset.

Vaikutukset on huomioitu hallituksen esityksen mukaisina vuodelle 2020 ja siten kunnallisveron tilityksiä alennettu noin 300 miljoonalla eurolla, yhteisöveroa 20 miljoonalla eurolla ja kiinteistövero 80 miljoonalla eurolla. Hallituksen esityksessä on oletettu verojen kertyvän täysimääräisesti takaisin vuonna 2021, mutta ennusteessamme oletetaan näiden kertyvän yritysten tilanteen johdosta vain osittain.

Tälle vuodelle arvioitu aiempaa heikompi kehitys näkyy myös tulevien vuosien verotuloarvioiden tason alenemisena.

Yhteisö ja kiinteistöveroennuste

Yhteisöverossa koronaviruksen vaikutus on alkanut näkyä huhtikuun tilityksistä alkaen. Yritykset ovat melkein kahden kuukauden ajan voineet hakea alennusta ennakoveroihin Verohallinnolta ilman erillistä selvitystä niiden tulokehityksestä. Maksuunpannun ja tilitettävän yhteisöveron ennakoidaan laskevan tänä vuonna vajaa -30 %. Normaalialta suurempi osa verovuodelle 2020 maksuunpannuista veroista jaksottuisi ensi vuoden kertymiin niin ennakoveromenettelyn kuin maksujärjestely muutoksen johdostakin. Ensi vuonna yhteisöverokertymä kasvaisi maltillisesti vaja 4 % . Vuonna 2020 tapahtuvat muutokset yritysten maksuunpannuissa veroissa alkavat vaikuttamaan kuntakohtaisiin yhteisöveron jako-osuuksiin vuodesta 2022 alkaen.

Valtiovarainministeriö julkaisee seuraavan talousennusteensa 16.6 jolla huomioidaan koronaviruksen viimeisimmät vaikutukset kuntatalouteen. Tämän yhteydessä julkaistaan myös seuraava verotuloennuste, jossa lisäksi huomioidaan valmistuvan verotuksen 2019 ennakkotiedot.

Kuntaliiton ennakoarvion mukaan Hartolan kunnan verotulokertymä jää

noin -667.000 euroa alle talousarvion vuonna 2020. Vuosina 2021-2023 verokertymät heittelehtivät vuositasolla huomattavasti, mutta merkille pantavaa on, että verotulojen suunta on vähenevä. Tämä merkitsee, että jo aloitettua talouden tasapainottamista on jatkettava ja toimintamenoja on supistettava aloitetun tasapainottamisohjelman mukaisesti lisää. Menopuolella ongelmia aiheutuu sosiaali- ja terveydenhuollon menojen vuosittaisesta kasvupaineesta siihen saakka, kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen rahoitus siirtyy kunnilta valtion vastuulle tulevassa uudistuksessa. Toimintamenoja tulee vähentää pysyvästi vuosittain noin -300.000 euroa useamman vuoden ajan tuloja vastaavaksi.

1000 euroa	TA 2020	E 2020	E 2021	E 2022	E 2023
Kunnallisvero	7117	6 806	7231	6837	7043
Yhteisövero	1360	1044	1081	1126	1149
Kiinteistövero	1320	1281	1360	1320	1320
Yhteensä	9797	9130	9672	9282	9511

Valtionosuudet

Poiketen 31.12.2019 vahvistetuista valtionosuuksista vuodelle 2020 maan hallitus on tehnyt 14.4.2020 päätöksen verotulojen maksun lykkäysmenettelyn kompensoinnista kunnille. Korvaus on suuruudeltaan 547 miljoonaa euroa ja se otetaan huomioon toukokuun 2020 valtionosuusmaksatuksesta alkaen. Korvauksen kuntakohtainen vaikutus Hartolalle on yhteensä + 241 816 euroa.

Yhteisvaikutus

Vuoden 2020 talousarvio on laadittu 110.612 euroa ylijäämäiseksi. Koronaepidemian vaikutuksesta verorahoitus jää vuonna 2020 yhteensä -425.185 euroa alle talousarvion. Tämä merkitsee, että vuoden 2020 tilinpäätösennuste on noin -300.000 euroa alijäämäinen. Hartolan kunnalla ei ole mahdollisuutta tehdä alijäämäisiä tuloksia, koska taseessa ei ole ylijäämää, joten kaikki keinot on käytettävä talouden tasapainottamiseksi.

Toimenpiteet ja vaikutukset kunnan tasapainottamisohjelmaan:

- uusiin investointikohteisiin ei ole mahdollisuutta
- henkilöstörakennetta on tarkasteltava koko ajan ja supistettava edelleen vuosittain vähintään -5 henkilötyövuodella
- virkatehtävien yhdistäminen naapurikuntien kanssa on oltava aktiivisesti suunnitelmissa ja yhdistämisiä on toteutettava heti tilaisuuden tullen
- mikäli muuten ei saada taloutta tasapainoon on suunniteltava henkilöstön lomauttamista 2-4 viikon ajaksi
- tuloveronkorotus kahtena vuonna peräkkäin 0,5 %

Kunnanjohtajan ehdotus Kunnanhallitus merkitsee Koronaepidemian yleiset vaikutukset kunnan

talouteen tiedoksi ja esittää niitä edelleen lautakunnille ja valtuustolle tiedoksi.

Päätös

Hyväksyttiin.